Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
Brașovu, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.

Birourile de anunciuri:
Brașovŭ, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.

Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care di

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectori.

Abonamentulŭ pentru Brasovŭ
la administrațiune, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unu anŭ 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unu esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atâtu abonamentele câtu și inserțiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 278. Brașovŭ, Joi, 16 (28) Decemvre 1893.

## Nedumeriri.

Brașovŭ 14 Decemvre v.

In telegrama, ce amŭ primit'o Sâmbăta trecută despre resultatulŭ procesului de pressă intentatŭ „Foii Poporului“ raportorulŭ nostru, după ce a vorbitŭ de apĕrare, a adausŭ cuvintele: „Nedumeriri mari“. Noi, neînțelegêndu atunci sensulŭ lorŭ, le-amŭ eliminatŭ.

Astădi scimŭ, ce a voitŭ sĕ dică cu acele cuvinte: Românii erau nedumeriți din causă, că cu deosebire apĕrătorulŭ în procesulŭ amintitŭ a atinsŭ córda „politicei de împăcare“, ce au înaugurat'o cei dela putere, și a atins'o într'unŭ modŭ, care, trebue sĕ mărturisimŭ cu părere de rĕu, a datŭ prilegiulŭ adversarilorŭ noștri a dice: étă-i că se întorcŭ, și acum ei înșiși cerŭ sĕ le întindemŭ mâna de împăcare.

S'au și grăbitŭ foile ungurescĭ de a esploata acésta împrejurare după modulŭ și maniera lorŭ estravagantă.

„Egyetértés“ publică în numĕrulŭ sĕu de Crăciunŭ, unŭ articulŭ lungŭ sub titlulu: „Vremŭ pace“, în care dice, că décă tribunalulŭ din Clușiu a condamnatŭ de astă dată pe primulŭ acusatŭ și autorulŭ articulului incriminatŭ din „Fóia Poporului“ numai la patru luni închisóre, când elŭ ar fi fostŭ totŭ așa de vinovatŭ ca și acusații în procesulŭ „Replicei“, causa este, că în procesulŭ acesta a domnitŭ cu totulŭ altŭ spiritŭ, decâtŭ în procesele ce s'au pertractatŭ în timpulŭ din urmă în Clușiu.

Acusatulŭ și apĕrătorulŭ, dice „Egyetértés“, s'aŭ feritŭ deopotrivă de a ațița pe jurați și opiniunea publică maghiară. Acusatulŭ însuși s'a apĕratŭ obiectivŭ. Nu s'a purtatŭ așa ca soții sĕi agitatori, cari înaintea tribunalului au aruncatŭ nouĕ calumnii în fața națiunei maghiare. Ba mai multŭ apĕrătorulŭ, Stefanŭ Popŭ, a atrasŭ atențiunea juraților asupra împrejurării, că pre cumŭ arată semnele „ne aflămŭ în ajunulŭ unei împăcări amicabile“. Décă, dise elŭ, s'au întêmplatŭ neplăceri, nĕcazuri, nedreptăți sĕ le considerămŭ pe acestea de trecute; nu le ațîțați, nu le aduceți acuma pe planŭ, când putemŭ avé propsecte de transformări îmbucurătóre. S'a provocatŭ la acea ospitalitate cordială, de care s'a împărtășitŭ dilele trecute tinerimea studióse din Blașiŭ din partea maghiarimei din Clușiu și a rugatŭ pe jurați sĕ dovedéscă sinceritatea apropiării Maghiarilorŭ.

„Egyetértés“ adauge, că acésta „purtare calmă, corectă și pacînică“ — a acusatului și a apĕrătorului „n'au pututŭ sĕ clatine pe jurați în convingerea lorŭ dréptă.“ Au trebuitŭ sĕ pronunțe vinovăția,... Dér tribunalulŭ a pututŭ sĕ cumpĕnéscă liberŭ aparițiunile, semnele neobicînuite ivite în decursulŭ pertractării și de aceea a datŭ o pedépsă așa de ușóră celorŭ doi acusați.

Se 'nțelege, că fóia ungurésca nu lasă sĕ tréca ocasiunea de a face capitalŭ din acésta conclusiune a sa. Óre acea judecată blândă, se întrébă ea, va rĕmâné fără de efectŭ asupra Românilorŭ? Nu vorŭ vedé ei că cu buna și pacînica înțelegere ajungŭ mai departe, decâtŭ cu agitațiunea?

Este fórte straniă lauda, ce-o aduce „Egyetértés“ tribunalului, pentru că în casulŭ de față a fostŭ așa de „înțeleptŭ“ de a condamna pe acusați la 4 și douĕ luni, în locŭ de 4 și 2 ani. Dér calea valea, acestŭ diarŭ găsesce, póte nu fără temeiu, că în adevĕrŭ este o mare deosebire între 4 luni și 4 ani. Dér ca acésta împrejurare sĕ o esploateze pentru „politica de împăcare“, este o absurditate prea de totŭ respingĕtóre, este o sfruntare prea mare a bunului simțŭ.

De aceea nici că ne póte preocupa ceea ce dice fóia șovinistă maghiară, dér trebue sĕ ne preocupe și sĕ ne neliniștéscă, când vedemŭ că prin lipsa de tactŭ politicŭ li se dă contrarilorŭ noștri ocasiune de așĭ validita talentulŭ lorŭ pentru asemeni absurdități.

Bine au făcutŭ acusatulŭ și apĕrătorulŭ, décă au fostŭ obiectivi și décă n'au provocatŭ, căci chiămarea lorŭ nu era decâtŭ a resfrânge acusațiunea procurorului. Dér, — și acésta privesce cu deosebire pe apĕrătorŭ, — ei nu trebuiau sĕ uite nici unŭ momentŭ, că apĕrarea lorŭ avea sĕ fiă în prima liniă apĕrarea causei, și că nu le era permisŭ a se folosi de nici unŭ mijlocŭ, care nu putea sĕ consune cu interesulŭ causei nóstre naționale, în stadiulŭ, în care se află ea.

Apĕrătorulŭ în procesulŭ „Fóiei Poporului“ însĕ vorbindŭ de împăcarea, ce ar fi în ajunŭ a se face între Maghiari și Români, și provocându-se la comedia cu pretinsa „înfrățire“ din Clușiu, a trecutŭ peste marginea, ce i-o impunea seriositatea causei și a vătămatŭ astfelŭ sentimentulŭ publicŭ naționalŭ.

## Cestiunea națională în camera română.

In numĕrulŭ de Sâmbătă amŭ făcutŭ scurtă amintire de discursurile d-lui N. *Fleva* și a deputatului *Balșŭ* privitóre la cestiunea Românilorŭ din Transilvania și Ungaria.

Afară de acești d-ni deputați au mai vorbitŭ la acéstă cestiune cu ocasiunea desbaterei asupra rĕspunsului la Mesagiulŭ regalŭ, și deputatulŭ *Pĕucescu,* arătândŭ interesulŭ țĕrii și alŭ triplei alianțe față cu causa Românilorŭ asupriți și simpatia ce trebue sĕ-o aibă Românii liberi pentru resolvarea ei favorabilă.

Deputatulŭ *Cuza* (conservatorŭ) dise, că Românii din regatŭ nu potŭ privi cu nepăsare la violențele, ce le esercită unŭ poporŭ vecinŭ asupra frațilorŭ lorŭ. In acéstă causă ei au unŭ mare interesŭ culturalŭ. Din punctulŭ de vedere specialŭ alŭ politicei române, dice, trebue sĕ luămŭ în mână causa Românilorŭ de dincolo; din punctulŭ de vedere internaționalŭ politica violentă, nebună a Ungurilorŭ aduce desbinarea popórelorŭ din monarchiă și periclitéză pacea Europei.

D-lŭ *Arionŭ* (conservatorŭ) recunósce, că e fórte gravă cestiunea Românilorŭ de peste munți, se miră cum de nu vĕdŭ Maghiarii prăpastia în care îi va duce o politică așa de puțină chibzuită. Noi Românii sĕ fimŭ una în acéstă cestiune și sĕ ne facemŭ datoria și de ómeni și de Români. Speréză, că cei dela Pesta vorŭ înțelege în sfêrșitŭ, că pacea și liniștea e mai bună în regatulŭ lorŭ, decâtŭ discordiile și nelegiuirile.

Dlŭ *Stolojanŭ* (liberal) amintesce începuturile agitațiunilorŭ maghiare. Dice că e témă, că continuândŭ starea de lucruri din Ungaria, vomŭ ajunge a nu mai fi stăpâni pe treburile nóstre, pe politica nóstră internă; Românii de dincolo nu cerŭ decâtŭ egalitatea înaintea legilorŭ. In istoriă nu se găsesce nici unŭ poporŭ, care sĕ-și fi părăsitŭ naționalitatea. Voesce sĕ scie Europa, că ne aflămŭ într'o grea situație; asemenea sĕ scie la locurile competente, că cestiunea Orientului nu se póte resolva fără concursulŭ Românilorŭ.

Dep. *Morțunŭ* (socialistŭ) dice, că deórece în Ungaria suferŭ multe nedreptăți și Românii bogați ca și cei sĕraci, ei, socialiștii, suntŭ cu totulŭ contra Ungurilorŭ, cari nu vorŭ avé sfêrșitŭ bunŭ, câtŭ timpŭ vorŭ tiranisa milióne de ómeni. Acești asupriți vorŭ scii sĕ-și apere drepturile — cari spre rușinea vécului, în Ungaria suntŭ așa de nesocotite. Românii din regatŭ sĕ trimită încuragiare poporului martirŭ de dincolo.

În urmă a vorbitŭ dlŭ Titu *Maiorescu,* ca raportorŭ, făcêndŭ unele enunciațiuni fórte remarcabile. Interesantă este și vorbirea ministrului de instrucțiune Tache *Ionescu,* care s'a pronunțatŭ pe largŭ asupra cestiunei.

Asupra acestorŭ discursuri, ca-și asupra celorŭ de mai nainte, vomŭ reveni, după ce vomŭ cunósce întregŭ cuprinsulŭ lorŭ.

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

## Gloria „Valahilorŭ“.

(Urmare).

Cunoscŭ și eu țéra Făgărașului, am vênatŭ, în acei munți, la capre negre, la porci sĕlbatici, la urși și alte „dihanii“, am avutŭ deci ocasiune a cunósce relațiunile vênătorescĭ, mai alesŭ în Poiana Mĕrului, în Branŭ, Zêrnescĭ, Țințari, Comăna, Venoția, Cuciulata, Cărțișóra, Recea, ș. a. ș. a. Cunoscŭ, afară de Sĕcuime, toți munții Ardealului; amŭ cunoscutŭ vênători de urși, despre cari d-lŭ Crausz, ori-cine ar fi d-nia sa, numai cu pălăria în mână póte sĕ vorbéscă.

Sunt sigurŭ, că ar fi aflatŭ d-sa materialŭ destulŭ de prețiosŭ, décă ar fi vrutŭ ca sĕ presenteze pe „Vênătorulŭ românŭ“ într'o lumină câtŭ se póte de splendidă; dér d-sa a vrutŭ sĕ presente „doi bandiți teribili, față cu ómeni nearmați, însĕ lași și fricoși față cu ursulŭ, care nu se pricepe la glumă“. Apoi sĕ arate cu degetulŭ: étă vênătorulŭ valahŭ!

Decă însĕ d-sa are numai dispregŭ pentru țĕranulŭ românŭ, atunci putea sĕ arate fapte vênătorescĭ strălucite, din viéța fostului locotenentŭ de graniță, Florea din Vaida-Rece, cu care am vênatŭ și eu. D-lŭ Crausz însĕ ne arată unŭ casŭ, țotŭ de batjocură, cândŭ mai mulți țĕrani, împreună cu locotenentulŭ Gregorius, au pușcatŭ unŭ ursŭ fără — piele.

D-lŭ Crausz, fără sĕ cugete, că ce face voindŭ a-lŭ batjocuri pe vênătorulŭ românŭ, l'a glorificatŭ în modulŭ celŭ mai splendidŭ. D-sa ne istorisesce despre unŭ procesŭ între unŭ Românŭ din România liberă și altulŭ din țéra Făgărașului. Făgărășanulŭ s'a legatŭ sĕ prindă dintr'o vizuină, doi pui de ursŭ, apoi sĕ-i vêndă celui din România cu 100 fl.

Au pornit deci, ambii la munte, s'au oprit la gaura vizuinei. Făgărășanulŭ și-a legatŭ calulŭ de unŭ bradŭ, apoi a întratŭ c'unŭ toporŭ în mână, în vizuină. Celal'altŭ Românŭ aștepta călare la gura vizuinei. Deodată sosesce ursóica, care se 'ntorcea acasă la puii ei. Românulŭ, călare, o ia la sănĕtósa, ér ursóica trântesce calulŭ Făgărășanului la pământŭ și mortŭ 'lŭ aruncă în vizuină la pui, apoi éră se 'ntórse îndĕrĕtŭ căutândŭ după pradă. Calulŭ cade asupra Făgărășanului, acesta credêndŭ că-i ursóica începe a pisa cu toporulŭ la ea; dela o vreme, încredințându-se că „ursóica“ nu mai resuflă, și-a luatŭ inima în dinți, a făcutŭ lumină cu apringióre, apoi și-a vĕdutŭ calulŭ mortŭ. A băgatŭ puii de ursŭ în sacŭ și i-a dusŭ acasă. Tovarĕșulŭ din România însĕ n'a vrutŭ sĕ dea 100 de florini, de aci procesulŭ.

Din întrégă acéstă istoriă „făgărășană“, la cine se potrivesce mai bine cunoscuta dicĕtóre: „*Dummer Kerl von Fogaras*“, lasŭ sĕ judece cetitorulŭ. Constatŭ însĕ, că mai mare curajŭ și dispregŭ de mórte, nici că se póte închipuì, decâtŭ când cine-va întră în vizuina urșilorŭ, ca sĕ le scótă puii de vii. Și „vênătorulŭ românŭ“ o face acésta.

A fi atacatŭ de unŭ ursŭ și a-ți păstra virtutea, la totŭ casulŭ e mai mare bărbățiă, de cum ar fi în stare celŭ mai vitézŭ soldatŭ, sĕ arete în rĕsboiu, față cu inimiculŭ. Sĕ mai adăugămŭ apoi armele primitive ale țĕranului. Am fostŭ de față, când unŭ domnŭ, renumitŭ vênătorŭ, a uitatŭ în fața ursului, că mai are 5 patróne în pușcă; n'a pușcatŭ.

Se 'nșelă amarŭ d-lŭ Crausz, décă crede că vênătorulŭ românŭ, de frica ursului, se sue pe bradŭ, Nu, nici decâtŭ!

Am petrecutŭ și eu, nopți întregi, la pândă de urși, însoțitŭ numai de unŭ vênătorŭ țĕranŭ. Am statŭ și eu și elŭ, singuri la pusóre, în mijloculŭ codrului, departe unulŭ de altulŭ. Amŭ petrecutŭ nóptea și pe bradŭ, și étă pentru-ce:

In anii cinci-deci eram în comuna Vistŭ, diua la gónă, am statŭ în puterea iernei la pusóre, nemișcatŭ, pănă ce mi-a